

An aerial photograph of a village, likely Sokółów, showing a dense cluster of houses with various roof colors (red, grey, blue). A prominent church with a tall, green-roofed spire is visible in the center. A road winds through the village. The background shows green fields and trees under a clear sky.

Ziemia sokołowska *Соколувська земля*

Przewodnik po gminie Sokółów Małopolski
Провідник по гміні Соколув Малопольський

Gmina Sokołów Małopolski znajduje się na północy powiatu rzeszowskiego w województwie podkarpackim, w odległości 24 km na północ od Rzeszowa. Usytuowana jest w widłach Wisły i Sanu, na Płaskowyżu Kolbuszowskim, w tzw. Niece Sokołowskiej. Zajmuje powierzchnię 134,1 km², z czego 31,3 km² to lasy, a 95,3 km² - użytki rolne. Miasto Sokołów Małopolski leży na skrzyżowaniu pięciu dróg wiodących w stronę: Rzeszowa, Kolbuszowej, Leżajska, Łańcuta i Lublina. Wokół miasta położone są wioski. Sprawnie funkcjonuje tu sieć połączeń autobusowych w ramach linii państwowych i prywatnych.

Ziemia sokołowska znajduje się w zlewni rzek: Turki, Trzebońnicy i Świerkowca. Na jej północy przeważają piaski, na południu gliny, zaś w dolinach rzek - utwory aluwialne pyłowo-piaszczyste. Gmina jest bogata w kompleksy leśne dawnej Puszczy Sandomierskiej. Lasy iglaste zajmują ok. 23% powierzchni gminy. Obfitują w bogate runo leśne i faunę. Sokołowszczyzna posiada łagodny klimat z niewielką ilością opadów; pozostaje pod wpływem powietrza kontynentalnego.

Ziemia sokołowska
Соколувська земля

Ziemia sokołowska
Соколувська земля

Гміна Соколув Малопольський знаходиться на півночі Жешувського повіту у Підкарпатському воєводстві, 24 км на північ від Жешува. Розташована у розвилині Вісли і Сану, на Кольбушовському плоскогір'ї, у т.зв. Соколувській мульдї. Займає поверхню площею 134,1 км², з чого 31,3 км² це ліси, а 95,3 км² земельні угіддя. Місто Соколув Малопольський знаходиться на перехресті п'яти доріг, які ведуть в напрямку: Жешува, Кольбушової, Лежайська, Ланьцута і Любліна. Місто оточене селами. Добре функціонує тут мережа автобусних сполучень в рамках державних і приватних ліній.

Соколувська земля знаходиться у водозбірному басейні рік: Турки, Тшебосьниці і Сверковця. На її півночі переважають піски, на півдні глини, а в долинах рік алювіальні піло-піщані утворення. Гміна багата лісними комплексами давньої Сандомирської пуци. Хвойні ліси займають бл. 23 % площі гміни. Вони багаті на лісне руно і фауну. Соколувщина має м'який клімат з невеликою кількістю опадів; залишається під впливом континентального повітря.

Miało Sokołów zostało założone w roku 1569 przez starostę Jana Pileckiego. Prawa miejskie nadał mu król Zygmunt August. Miejscem była stara osada na przecięciu szlaków handlowych: „krakowskiego” z Tarnowa przez Krzeszów do Lwowa i „Madziarskiego” z Sandomierza przez Rzeszów i Duklę na Węgry. O charakterze handlowo-rzemieślniczym Sokołowa świadczyło renesansowe rozplanowanie sieci ulic z centralnie położonym dużym rynkiem.

W 1608 roku na Sokołów napadł „Diabeł Łańcucki” - Stanisław Stadnicki. W 1657 roku zaatakowały je wojska Rakoczego, a w roku 1672 złupili je Tatarzy. Mimo to miasto szybko rozwinęło się w prężny ośrodek rzemieślniczy. Słynęło zwłaszcza z wyrobów szewskich, stolarskich, garncarskich, tkackich i kowalskich. W okresie rozbiorowym Sokołowszczyzna weszła w skład zaboru austriackiego. W połowie XIX wieku Sokołów pełnił przez kilkanaście lat rolę stolicy powiatu.

W latach 1863 i 1904 miasto spłonęło w wielkich pożarach. Klęski te razem z nasiloną emigracją zarobkową ludności wpłynęły na zahamowanie rozwoju gospodarczego miasta. W okresie międzywojennym ziemia sokołowska stała się

miejszem strajków i wystąpień chłopskich. Wojska niemieckie wkroczyły do Sokołowa 10 września 1939 r. W lipcu 1944 r. miasto zostało poważnie zniszczone przez niemieckie bombardowanie lotnicze. Jesienią tego roku w pobliskiej Trzebusce NKWD założyło przejściowy obóz dla jeńców wojennych, żołnierzy Armii Krajowej i przestępców. Niektórzy z nich zostali zamordowani i potajemnie zagrzebani w lasach turzańskich. Lata powojenne przyniosły powolną odbudowę i rozwój Sokołowa.

*Pomnik Wdzięczności za
Odzyskaną Wolność
w sokołowskim Rynku*

*Пам'ятник Вдячності за
Повернену Свободу на
сokolувському Ринку*

Jarmark na Rynku w Sokółowie - okres przedwojenny
Ярмарок на Ринку у Соколуві - довоєнний час

Місто Соколув засновано в 1569 році старостою Яном Пілецьким. Міські права надав йому король Зигмунт Август. Місцем було старе поселення на перехресті торговельних шляхів: „Краківського” з Тарнува через Кшешув у Львів і „Мад’ярського” з Сандомира через Жешув і Дуклю в Угорщину. Про торговельно-ремісничий характер Соколува свідчило ренесансне розпланування мережі вулиць з центрально розташованим великим ринком.

У 1608 році на Соколув напав „Ланьцутський диявол” Станіслав Стадніцький. У 1657 року місто атакували війська Ракочи, а в 1672 році його пограбували татари. Незважаючи на це, місто швидко розвинулося в пружний ремісничий центр. Славився шевськими, столярськими, гончарськими, ткацькими і ковальськими виробами. У період поділу Соколувщина увійшла в склад території, анексованої Австрією. В половині XIX століття Соколув кільканадцять років був столицею повіту.

У 1863 і 1904 роках місто згоріло у великих пожежах. Ці лиха разом з інтенсивною трудовою еміграцією населення вплинули на стримання економічного розвитку міста. У міжвоєнний період соколувська земля стала місцем страйків і селянських виступів. Німецькі війська вступило до Соколува 10 вересня 1939 р. У липні 1944 р. місто було зруйновано німецьким авіаційним бомбардуванням. Восени цього року у поблиській Тшебусці НКВС організував фільтраційний табір для військовополонених. Декілька з них убито і таємно закопано в тужанських лісах. Післявоєнні роки принесли повільну відбудову і розвиток Соколува.

Gmina sokołowska jest jedną spośród 14 gmin powiatu rzeszowskiego i 160 województwa podkarpackiego. Tworzy ją miasto Sokołów Małopolski oraz 10 sołectw: Górno, Kąty Trzebuskie, Markowizna, Nienadówka, Trzeboś, Trzeboś Podlas, Trzebuska, Turza, Wólka Niedźwiedzka i Wólka Sokołowska. Gmina zajmuje powierzchnię 134,1 km², z czego 15,6 km² przypada na miasto. Obecnie w mieście mieszka 4.041 osób, zaś w wioskach łącznie 12.667 osób. Średnia gęstość zaludnienia w terenie miejskim wynosi 258,6 osoby na km², zaś w terenach wiejskich 106,5 osoby na km².

Władzami samorządowymi gminy są burmistrz wraz z zastępcą oraz piętnastoosobowa Rada Miejska. Obsługę ludności zapewnia Urząd Gminy i Miasta posiadający kilkanaście wydziałów. Do jednostek organizacyjnych Urzędu należą m.in.: Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Oświatowy, Ośrodek Kultury i Biblioteka.

Gmina sokołowska jest w całości zgazyfikowana i stelefonizowana. Trwa budowa sieci kanalizacji sanitarnej. W mieście funkcjonuje Komisariat Policji obsługujący gminy Sokołów Młp. i Kamień. Istniejące w każdej miejscowości jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej zrzeszone są w Związku Miejsko-Gminnym. Swoje komórki posiadają tu również Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie oraz Referat Komunikacji.

Mapa Gminy Sokołów Małopolski
 Мапа гміни Соколув Мапопольський

Magistrat w Sokolowie Małopolskim - siedziba władz gminnych
Магістрат у Соколуві Малопапольському - будинок гмінних органів влади

Соколувська гміна це одна з 14 гмін Жешувського повіту і 160 гмін Підкарпатського воєводства. Утворює її місто Соколув Малопапольський і 10 солецтв: Гурно, Конти Тшебуські, Марковізна, Ненадувка, Тшебось, Тшебось Подляс, Тшебуска, Тужа, Вулька Недзведзька і Вулька Соколувська. Гміна займає поверхню площею 134,1 км², з чого 15,6 км² приходить на місто. Нині в містах проживає 4.041 чоловік, а в селах всього 12.667 чоловік. Середня густина населення на міському терені становить 258,6 чоловіка на км², а в сільських місцевостях 106,5 чоловіка на км².

Органами самоуправління гміни є бургомистр з заступником і міська рада, яка складається з 15 чоловік. Обслуговуванням населення займається Управління гміни і міста, який має кільканадцять відділів. До організаційних одиниць Управління належать, м.ін.: Управління комунального і житлового господарства, Центр соціальної допомоги, Комплекс навчальних закладів, Дом культури і Бібліотека.

У Соколувській гміні проведена повна газифікація і телефонізація. Триває будівництво мережі санітарної каналізації. У місті функціонує поліцейний участок, який обслуговує гміни Соколув Млп. і Камень. У кожній місцевості діють частини Добровільної пожежної команди, які об'єднані у Гмінно-міську спілку. Свої відділення мають тут також Повітовий центр працевлаштування у Жешуві і Сектор комунікації.

Gmina sokołowska ma charakter zdecydowanie rolniczy. Na jej terenie funkcjonuje 3.394 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 3,75 ha. Najczęstsze są gleby IV i V klasy. Ponad połowa użytków rolnych (4818 ha) jest zmeliorowana. Przeważa uprawa zbóż i roślin okopowych, zaś w południowej części - Nienadówce, Trzebosi i Trzebusce - również truskawek. W produkcji zwierzęcej dominuje hodowla trzody chlewnej i bydła.

Na terenie Sokołowszczyzny jest zarejestrowanych ponad 1.200 podmiotów gospodarczych. Nie ma tu zlokalizowanych żadnych większych zakładów przemysłowych. Funkcjonują natomiast mniejsze zakłady specjalizujące się w produkcji metalowej, stolarskiej i rolno-spożywczej. Swoje usługi oferują firmy budowlane i transportowe. W Sokołowie Młp. swoją siedzibę mają m.in.: Bank Spółdzielczy, Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”, Spółdzielnia Kółek Rolniczych oraz oddział Powiatowego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale.

W Sokołowie Młp. działają: Podkarpacka Fabryka Okien „OKNO-RES”, Zakład Przetwórstwa Tworzyw „CONNECT”, Zakład Pończoszniczo-Dziewiarski „KARINA”, Zakład Mięсны „MAŁOPOLSKA”, FPH. „MARKOREW”, PH.U. „KANPOL”, PPH. „CERAMIX”, Z.PH. „LIMET”, Z.U.PH. „GWINTMAR” i PPH. „ACCORD”. Ponadto do miejscowych potentatów gospodarczych należą m.in.: Zakład Mięсны „SMAK-EKO” w Górnio, Zakład Mleczarski „NOWOŚĆ” w Trzebusce i Zakład Przetwórstwa Ryb „ALBATROS” w Nienadówce.

Zakład Mięсны „Smak-Eko” w Górnio
М'ясозавод „Смак-Еко” у Гурне

*Zakład Przetwórstwa Ryb „Albatros” w Nienadówce
Рибний завод „Albatros” у Ненадувці*

Соколувська гміна має сільськогосподарський характер. На її терені функціонує 3.394 сільських господарств середньою площею 3,75 ha. Найчастіше зустрічаються землі IV і V класів. Понад половина земельних угідь (4818 га) меліорована. Вирощуються тут переважно зернові і просапні культури, а в південній частині Ненадувці, Тшебосі і Тшебусці також полуниця. У тваринництві домінує свинарство і скотарство.

На терені Соколувщини зареєстровано більше 1,200 економічних суб'єктів. Тут немає жодних великих промислових підприємств. Діють натомість менші підприємства, які випускають металеві, столярські вироби, а також аграрно-промислові підприємства. Свої послуги пропонують будівельні і транспортні фірми. У Соколуві Млп. мають свої офіси, м.ін.: Кооперативний банк, Гмінний кооператив „Samorotoc Chłopska”, Кооператив сільськогосподарських гуртків та відділення Повітового центру сільськогосподарського порадиництва у Богухвалі.

У Соколуві Млп. діють: Підкарпатська віконна фабрика „OKNO-RES”, завод пластикових виробів „CONNECT”, панчішно-трикотажний заклад „KARINA”, м'ясозавод „MAŁOPOLSKA”, F.P.H. „MARKOREW”, P.H.U. „KANPOL”, P.P.H. „CERAMIX”, Z.P.H. „LIMET”, Z.U.P.H. „GWINTMAR” і P.P.H. „ACCORD”. Крім цього, до місцевих господарських магнатів відносяться, м.ін.: м'ясозавод „SMAK-EKO” в Гурно, молочний завод „NOWOŚĆ” у Тшебісці і рибний завод „ALBATROS” у Ненадувці.

Na terenie miasta działa Przychodnia Rejonowa i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej z placówkami w Górnio, Trzebosi i Wólce Niedźwiedzkiej. Publiczny Ośrodek Zdrowia znajduje się w Nienadówce. W Górnio zlokalizowany jest kompleks medyczny - Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej „Sanatorium” tworzony przez Hospicjum „Dom Sue Ryder”, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy oraz Oddział Gruźlicy i Chorób Płuc. Razem z nimi funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej. W Turzy usługi świadczy prywatny Dom Spokojnej Starości „Leśniówka”. W Sokołowie działalność prowadzą dwie apteki prywatne, a poza tym istnieją apteki w Górnio i Nienadówce.

Opiekę społeczną ludności zapewnia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Organizacjami pozarządowymi są Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym i Klub Abstynenta „Diament”. Przy Urzędzie Gminy działa też Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ponadto w mieście funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób upośledzonych.

*Dom Spokojnej Starości „Leśniówka” w Turzy
Будинок спокійної старості „Lesniowka” у Туржі*

*Hospicjum „Dom Sue Ryder” w Górnice
Госпис „Dom Sue Ryder” у Гурне*

На терені міста діють районна поліклініка і неpubлічний медичний заклад з відділеннями в Гурно, Тшебосі і Вульці Недзведзькій. Публічний медичний заклад знаходиться в Ненадувці. В Гурно функціонує медичний заклад публічний медичний комплекс "Санаторій", у склад якого входять госпис „Dom Sue Ryder", опікунсько-лікувальний заклад і відділення туберкульозу і хвороб легенів. Функціонує там також Будинок соціальної допомоги. В Тужі послуги надає приватний Будинок спокійної старості „Leśniówka". У Соколуві діють дві приватні аптеки, є також аптеки в Гурно і Ненадувці.

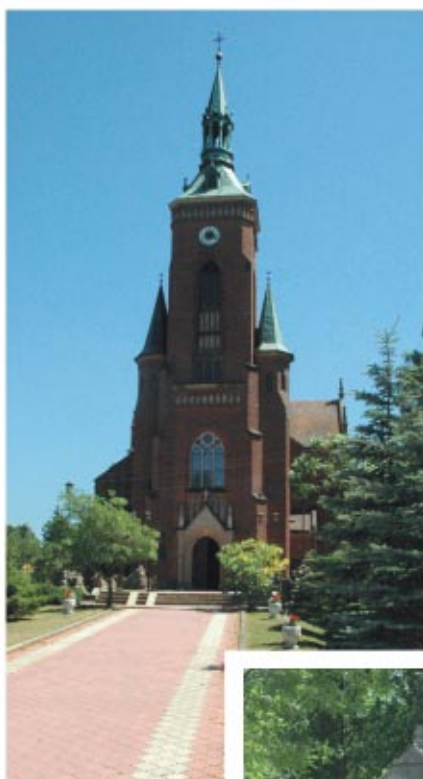
Соціальним захистом населення займається Гмінно-міський заклад соціальної допомоги. Позаурядовими організаціями є Товариство допомоги інвалідам і Клуб абстинента „Diament". При гмінному управлінні діє також комісія по вирішенню алкогольних проблем. Крім цього, у місті функціонує середовищний будинок самопомоги для розумово відсталих.

Na terenie ziemi sokołowskiej istnieje sześć parafii rzymskokatolickich: pw. Św. Jana Chrzciciela w Sokołowie Młp., pw. Ofiarowania Matki Bożej w Górnio, pw. Św. Bartłomieja w Nienadówco, pw. Opatrzności Bożej w Trzebosi, pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Trzebusce i pw. Królowej Polski w Wólce Niedźwiedzkiej. Parafie te, razem z pięcioma innymi, wchodzą w skład Dekanatu Sokołowskiego należącego do Diecezji Rzeszowskiej, a istniejącego od 1921 roku. Większość parafii posiada kościoły i kaplice dojazdowe. W Nienadówco i Sokołowie Młp. swoje domy zakonne prowadzą Siostry Służebniczki Starowiejskie. Osobna kapelania działa też przy zakładach leczniczych w Górnio. Sokołowski kościół parafialny stanowi zarazem sanktuarium Matki Bożej Królowej Świata z łaskami słynącym wizerunkiem maryjnym.

*Kościół pw. Św. Jana
Chrzciciela w Sokółowie
Małopolskim - sanktu-
arium Matki Bożej
Królowej Świata*

*Костел св. Іоанна
Хрестителя в Соколуві
Малопольському
- святилище Божої
Матері Королеви Світу*

Kościół pw. Ofiarowania Matki Bożej w Górnio

Костел Введення во Храм Пресвятої Богородиці в Гурне

Kościół pw. Św. Bartłomieja w Nienadówce

Костел св. Варфоломея в Ненадувці

*Zabytkowa kapliczka w Górnio
Старовинна капличка в Гурне*

На терені соколувської землі існує шість римсько-католицьких парафій: св. Іоанна Хрестителя в Соколуві Млп., введення во Храм Пресвятої Богородиці в Гурне, св. Варфоломея в Ненадувці, Провидіння у Тшебосі, Ченстоховської Божої Матері у Тшебусці і Королеви Польщі у Вульці Недзведзькій. Ці парафії, разом з п'ятьма іншими, входять у склад Соколувського деканату, який належить до Жешувської єпархії і існує з 1921 року. Більшість парафій має костели і каплиці. У Ненадувці і Соколуві Млп. свої чернецькі будинки мають Старовейські Сестри Служебниці. Окремий будинок капелана діє в лікувальних закладах в Гурно. Соколувський парафіяльний костел становить водночас святилище Божої Матері Королеви Світу зі славетним ласками образом Богоматері.

Gmina sokołowska doskonale zaspokaja potrzeby oświatowe dzieci i młodzieży. Działają tu Zespoły Szkół tworzone przez Szkoły Podstawowe, Publiczne Gimnazja: im. Jana Pawła II w Sokołowie Młp., im. Ks. M. Lachora w Górnle, Nr 1 im. H. Sienkiewicza w Nienadówce, nr 2 w Nienadówce, w Trzebosi, w Trzebusce i w Wólce Niedźwiedzkiej. Przy kilku z nich funkcjonują też Przedszkola Samorządowe. Oprócz nich w mniejszych miejscowościach - Górnle-Zaborzu, Trzebosi, Turzy i Wólce Sokołowskiej - działają cztery Szkoły Podstawowe.

Ofertę edukacyjną wzbogaca ponadgimnazjalny Zespół Szkół w Sokołowie Młp. mieszczący się w budynku dawnego Sądu Grodzkiego. Zespół Szkół tworzą: Liceum Ogólnokształcące, Liceum Profilowane, Technikum Handlowe, Gastronomiczne i Elektroniczne, Liceum Uzupełniające dla Dorosłych i Zasadnicza Szkoła Zawodowa. Mieści się tu też szkoła policealna kształcąca w zawodach technika elektronika i technika ekonomisty.

Przy szkołach funkcjonują boiska sportowe, stale trwa też rozbudowa i unowocześnianie bazy dydaktycznej. Uczniowie korzystają z kółek przedmiotowych i realizują swoje zainteresowania w ramach zajęć pozalekcyjnych. Dzieci i młodzież mogą również rozwijać swe zdolności w miejscowej Niepaństwowej Szkole Muzycznej I stopnia.

*Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Sokołowie Małopolskim
Комплекс шкіл ім. Іоанна Павла II у Соколуві Малопольському*

Ponadgimnazjalny Zespół Szkół w Sokolowie Małopolskim
Понадгімназійний комплекс шкіл у Соколуві Малопольському

Соколувська гміна досконало задоволює освітні потреби дітей і молоді. Діють тут комплекси шкіл, у склад яких входять початкові школи, публічні гімназії: ім. Іоанна Павла II у Соколуві Млп., ім. кс. М. Лахора в Гурно, № 1 ім. Г. Сенкевича у Ненадувці, № 2 у Ненадувці, у Тшебосі, Тшебусці і Вульці Недзведзьській. При декількох з них функціонують також дитячі садки. У менших місцевостях Гурно-Забужі, Тшебосі, Тужі і Вульці Соколувській діють чотири початкові школи.

Освітню ofertу доповнює комплекс шкіл у Соколуві Млп., розташований в будинку давнього старостинського суду. Комплекс шкіл утворюють: загальноосвітній профільований ліцей, профільований ліцей, комерційний, гастрономічний і інформатичний технікуми, ліцей для дорослих і професійно-технічна школа. Знаходиться тут також школа, де здобувають спеціалізацію техніка електроніка і техніка економіста.

В школах функціонують спортивні майданчики, дидактична база постійно поширюється і модернізується. Учні беруть участь в предметних гуртках і реалізують свої потреби в рамках позашкільних занять. Діти і молодь можуть також розвивати свої здібності в місцевій музичній школі I ступеня.

Działalność kulturalną i sportowo-rekreacyjną w gminie sokołowskiej organizuje i koordynuje Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji. Jego siedziba mieści się w budynku dawnej synagogi w Sokołowie Młp., a w wioskach istnieje dziewięć świetlic. Ośrodek Kultury organizuje stałe imprezy kulturalne o zasięgu gminnym, powiatowym i wojewódzkim. Działają przy nim też kółka plastyczne, taneczne i wokalnoinstrumentalne. Oprócz tego popularyzowane są różne dyscypliny sportowe i ma miejsce promocja aktywnego wypoczynku (m.in. sekcje aerobiku, tenisa stołowego, szachowa).

Drugą instytucją kultury jest Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna. W Sokołowie Młp. znajduje się wypożyczalnia dla dorosłych, czytelnia oraz oddział dla dzieci. Pięć filii tworzy sieć placówek obejmującą najważniejsze miejscowości gminy: Górno, Nienadówkę, Trzeboś, Trzebuskę i Wólkę Niedźwiedzką. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, oświatowych oraz informacyjnych mieszkańców. Udostępnia materiały biblioteczne czytelnikom, służy jako baza informacji, popularyzuje książkę, czytelnictwo, naukę i sztukę, prowadzi lekcje biblioteczne, organizuje spotkania literackie i hobbystyczne.

W krajobraz kulturalny ziemi sokołowskiej wpisuje się działalność wielu stowarzyszeń społeczno-kulturalnych. Szczególnie ważną rolę odgrywa Towarzystwo Miłośników Ziemi Sokołowskiej. Jego działalność związana jest z poznawaniem i promowaniem „Małej Ojczyzny”. Owocem współpracy wszystkich tych instytucji jest organizacja licznych uroczystości, jubileuszy i obchodów.

Gmina sokołowska posiada szereg wydawnictw mówiących o jej przeszłości oraz teraźniejszości. Od listopada 1992 roku Towarzystwo i Ośrodek Kultury systematycznie wydają miesięcznik społeczno-kulturalny „Kurier Sokołowski”. Do tej pory opublikowano też sześć numerów „Rocznika Sokołowskiego”. Wydane zostały dwa tomy opowieści o regionie oraz monografie Koła Łowieckiego, Banku Spółdzielczego, klubu sportowego. Oprócz tego spisane zostały dzieje Górnika i Trzebośi oraz opublikowano zbiory poezji miejscowych twórców.

Występy podczas „Dni Sokołowa 2005”
Виступи підчас „Дні Соколува 2005”

*Regionalne wydawnictwa
Регіональні видавництва*

Культурну і спортивно-рекреаційну діяльність у Соколувській гміні організує і координує гмінно-міський центр культури, спорту і рекреації. Центр знаходиться в будинку давньої синагоги у Соколуві Млп., а в селах діють дев'ять клубів. Центр культури організує постійні культурні міроприємства гмінного, повітового і воєводського рівней. Діють у ньому художні, танцювальні і вокально-інструментальні гуртки. Понадто популяризує різні види спорту і просуває активні форми відпочинку (м.ін. секції аеробіки, настільного тенісу, шахів).

Другою культурною установою є міська і гмінна публічна бібліотека. У Соколуві Млп. знаходяться бібліотека для дорослих, читальня і відділення для дітей. П'ять філіалів утворює мережу, яка охоплює найважливіші місцевості гміни: Гурне, Ненадувку, Тшебось, Тшебуску і Вульку Недзведзьку. Бібліотека служить розвитку і заспокоєнню читацьких, освітніх і інформаційних потреб мешканців. Надає бібліотечні матеріали читачам, дає як інформаційна база, популяризує книгу, читацтво, науку і мистецтво, організує бібліотечні лекції, літературні зустрічі.

В культурну сферу Соколувської землі вписується діяльність багатьох суспільно-культурних товариств. Особливо важливу роль відіграє Товариство Любителів Соколувської Землі. Його діяльність пов'язана з пізнаванням і просуванням „Малої Батьківщини”. Плодом співробітництва цих установ є організація численних урочистостей, ювілеїв і святкувань.

Соколувська гміна має ряд видавництв на тему її минулого і сучасності. Від листопада 1992 року Товариство і Центр культури систематично видають суспільно-культурний щомісячник „Соколувський кур'єр”. До цього часу опубліковано шість номерів „Соколувського літопису”. Видано два томи оповідань про регіон та монографії Мисливського товариства, Кооперативного банку, спортивного клубу. Крім того, списано історії Гурно і Тшебосі, опубліковано збірки поезії місцевих поетів.

Sokołowskie tradycje sportowe sięgają roku 1894, gdy założono tu gniazdo Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. Obecnie na terenie gminy sokołowskiej działa sześć klubów sportowych: „Górnovia Smak-Eko” w Górnio, „Plantator” w Nienadówce, Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Sokołowie Młp., „Zorza” w Trzebosi, „Herkules” w Trzebusce i „Orzeł” w Wólce Niedźwiedzkiej. Oprócz nich przy szkołach funkcjonują Uczniowskie Kluby Sportowe. Najliczniejsze są drużyny futbolowe. Do popularnych dyscyplin sportowych należą także: koszykówka, siatkówka, tenis stołowy, szachy i in.

Соколувські спортивні традиції сягають 1894 року, коли було засновано гніздо Гімнастичного товариства "Сокіл". Нині на терені Соколувської гміни діють шість спортивних клубів: "Górnovia Smak-Eko" в Гурно, "Plantator" у Ненадувці, Гімнастичне товариство "Sokół" у Соколуві Млп., "Zorza" у Тшебосі, "Herkules" у Тшебусці і "Orzeł" у Вульці Недзеведзькій. Понадто при школах функціонують шкільні спортивні клуби. Найбільш численні футбольні команди. До популярних видів спорту належать також: баскетбол, волейбол, настільний теніс, шахи, тощо.

Pamiątkowy znaczek Klubu Sportowego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Sokołowie Małopolskim

Пам'ятний значок спортивного клубу Гімнастичне товариство „Сокіл” у Соколуві Малопольському

Położona na terenach dawnej Puszczy Sandomierskiej ziemia sokołowska jest bardzo atrakcyjna dla turystów. W renesansowym miasteczku można podziwiać XVIII-wieczne kapliczki, magistrat z 1907 roku, wiele zabytków architektury drewnianej i murowanej. Na zwiedzanie czekają piękne kościoły - drewniany w Wólce Niedźwiedzkiej z 1607 r. (przeniesiony z Woli Zarczyckiej) oraz murowane: XIX-wieczne w Trzebosi i Nienadówce i z początku XX w. w Górnio i Sokołowie Młp. Na terenie całej Sokołowszczyzny liczne są zabytkowe kapliczki, przydrożne krzyże i figury, niektóre jeszcze z XVIII w.

Interesujący jest cały układ urbanistyczny starego Sokołowa wpisany do Rejestru Zabytków, a zwłaszcza malownicze uliczki. Atrakcją są fragmenty ziemnych wałów obronnych z fosą z początku XVII wieku w ogrodzie plebańskim oraz w pobliżu cmentarza grzebalnego. Pełen uroku jest również jeden z najlepiej zachowanych na Podkarpaciu cmentarzy żydowskich z ok. 250 macewami z XVII-XX wieku. Na miejscu starego cmentarza żydowskiego przy ul. Kochanowskiego wzniesiony został zaś oheł ku pamięci miejscowego rabina Meilecha Weichselbauma.

Ziemia sokołowska otwiera swoje podwoje dla osób pragnących aktywnego wypoczynku. Gmina znajduje się na terenie Sokołowsko-Wilczowolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Przez Sokołów Młp. wiedzie niebieski szlak turystyczny z Głogowa Młp. do Leżajska. W lasach turzańskich funkcjonuje też edukacyjna ścieżka przyrodniczo-historyczna z licznymi przystankami i parkingiem przy drodze Sokołów Młp. - Raniżów. W Wólce Niedźwiedzkiej zlokalizowany jest zbiornik wodny o pow. 8 ha z przyległym obszarem rekreacyjnym. Wypoczynkowi sprzyja unikalny klimat lasów w północno-zachodniej części gminy.

Obiekt sportowy sokolowskich szkół
Спортивний об'єкт соколувських шкіл

Розташована на теренах давньої Сандомирської пущі Соколувська земля дуже приваблива для туристів. В ренесансному містечку захоплюють XVIII-вічні каплички, магістрат з 1907 року, багато пам'яток дерев'яної і мурованої архітектури. Варто відвідати чудові костели – дерев'яний у Вульці Недзведзькій з 1607 р. (перенесений з Волі Зажицької) і муровані: XIX-вічні у Тшебосі і Ненадувці та з початку XX ст. в Гурно і Соколуві Млп. На терені всієї Соколувщини знаходяться численні старовинні каплички, придорожні хрести і фігури, деякі походять ще з XVIII ст.

Цікавий весь урбаністичний план старого Соколува, занесений у Реєстр пам'яток старовини, а особливо мальовниці вулички. Приваблюють фрагменти земляних оборонних валів з кріпосним ровом з початку XVII століття у парафіяльному городі та поруч цвинтаря. Чарівний також один з найкраще збережених у Підкарпатті єврейських цвинтарів з бл. 250 мацевами з XVII-XX століть. На місці старого єврейського цвинтаря по вул. Кохановського споруджено пам'ятник на честь місцевого равина Меілеха Вейхсельбаума.

Соколувська земля запрошує всіх, хто бажає активно відпочивати. Гміна знаходиться на терені Соколувсько-Вільчовольського ландшафтного заповідника. Через Соколув Млп. провадить голубий туристичний шлях з Глогува Млп. до Лежайська. В тужанських лісах функціонує також освітня природно-історична стежинка з багатьма зупинками і автостоянкою біля автотраси Соколув Млп. Раніжув. У Вульці Недзведзькій знаходиться водосховище площею 8 га з примикаючими рекреаційними територіями. Відпочинкові сприяє унікальний клімат лісів у північно-західній частині гміни.

Zalew „Niedźwiadek” w Wólce Niedźwiedzkiej
Водоймище у Вульці Недзвядзькій

Parking w lesie w Turzy - fragment edukacyjnej
ścieżki historyczno-przyrodniczej

Автостоянка у лісі в Туржі - фрагмент освіткової
природно- історичної стежинки

Miejsce pamięci w Lesie Turzańskim
Місце пам'яті у Тужанському лісі

Kopiec Niepodległości w Trzebosi
Кугран Незалежності у Тшебосі

Wydawca: Gmina Sokółów Młp. ul. Rynek 1, 36-050 Sokółów Młp.
Projekt dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Sąsiedztwa
Polska-Białoruś-Ukraina INTERREG III A/TACIS CBC 2004-2006
Tekst: dr Bartosz Walicki, fot. Mariusz Michalik
Projekt i druk: DUET, tel. (017) 87 11 281, 863 55 44